

Tanja Radež, oblikovalka: Zbirka zbir

Otvoritev razstave v petek, 11. maja, ob 20. uri
KiBela / KIBLA Maribor

Tanja Radež je rojena v železarskem mestu Jesenice. Oblikovanje kot poklic si je izbrala pri petnajstih letih. Diplomirala je na Akademiji za likovno umetnost, smer vizualne komunikacije v Ljubljani. Leta 1989 je s sošolcema ustanovila studio TANDAR, v katerem je ustvarjala dvanajst let na področju oblikovanja in ustvarjanja novih prostorov. Tanja Radež torej deluje v slovenskem prostoru že dobri dve desetletji. Opisali bi jo lahko kot živo izrazito žensko bitje – kot ustvarjalko, ki intenzivno in aktivno deluje v sodobnem prostoru in času ter je z ljubeznijo zazrta v urbano arheologijo polpreteklosti, minulega socialističnega obdobja.

„Včeraj sem po dolgih letih, ki so minila neverjetno hitro, ponovno prižgala svoj najstarejši računalnik. Če ne bi imela ušes, bi šel moj nasmeh okoli glave, tako me je razveselil pogled na prebujajoči se ekran in njegov postarani pozdrav. Očesca, ki so bila prvi računalniški štos v mojem življenju, še vedno mežikajo. Miš se je nekam skrila, tako da mi še ni uspelo prebrskati, kaj se skriva v njem. Morda bi lahko ponovno poskusila ustvariti enega od projektov skupaj, da vidiva, ali bi še znala, tako on kot jaz. Classic je pravzaprav prenosni računalnik, saj ima na vrhu ohišja ročaj za prenašanje, kot ga je imela večina najpopularnejših slovenskih izdelkov iz zlate dobe podjetja Iskra.“

Svoj vsakdan plemeniti z ustvarjalnim raziskovanjem, ki ga je poimenovala OSTALGIJE, kar v njenem jeziku pomeni avtorsko raziskovanje in nadgradnja tistega, kar ostaja za nami. O svoji temi piše, uporabljenim predmetom išče nove vrednosti in jih preoblikuje, na podlagi kolektivnega spomina kreira namišljene prostore in zasleduje, reinterpretira vidne ostanke polpretekle zgodovine. V njenih do zdaj 38-tih kolumnah z imenom *Ostalgije* za revijo *Ambient*, ki jih piše že sedmo leto – prva je o čajnici Gic v Mariboru – slikovito in detajlno opisuje, kako se loteva in kako čuti, vonja in okuša vse vrste oblik, ki so vpete v družbo in so spoštljivi del posameznikove kulture življenja.

„Narediti nekaj z lastnimi rokami je pomirjujoče. Zdi se mi, da danes brez domišljije, po natančnih navodilih, sestavljamo samo še figurice iz kinder jajčk in omare iz švedske trgovine s pohištvom. Knjige Ročna dela in Sam svoj mojster so pristale na podstrešju. Kadar roka in glava v sozvočju ustvarita nekaj uporabnega, koristnega ali pa samo nekaj lepega, nastane neko ravnotežje, mir in dober občutek.“

Izrazito vezana v slovenski prostor in čas razmišlja o slovenstvu: *„V katerih točkah sem Slovenka? Zdravim in krepčam se z bistro govejo juho, z rezanci in narezanim peteršiljem, potico jem samo za praznike in njen okus imam rada. Ko se vozim po gorenjski avtocesti, med vršaci iščem Triglav, hodim na volitve, prisegam na človeško ribico in lipicance, jezim se ob vsaki umirajoči blagovni znamki, na Bledu pojem kremšnito, v trgovini kupujem slovensko, na Dolenjskem pijem cviček, znam naštetih vsaj tri kraške gostilne, bila sem večkrat v Mariboru, vem, kje je Prekmurje, čez Metliko se vozim na morje in Tromostovje čutim kot center Ljubljane, pazim na uporabo dvojine, ponosna sem na črko ž v svojem priimku, Kekca, Bedanca in Pehto čutim kot svoje sorodnike ... Spisek je skromen, staromoden in prav nič posebnega, na žalost. Na vso srečo pa za nas, dekleta, ki smo se rodila v deželi, ki je več ni, to geografsko področje še vedno obstaja. To, da sem Slovenka, lahko v Zagrebu, Beogradu, Sarajevu, Skopju in na Hvaru še vedno unovčim za ceno nasmeha, dobre kave in prijazne besede.“*

Eno izmed svojih kolumn v *Ambientu* je v celoti posvetila nekdanji tekstilni tovarni na Gorenjskem; zgodba se ujema s številnimi nekdanjimi tekstilnimi in tudi drugimi tovarnami v Mariboru, ki so se v agoniji zapirale ena za drugo in s tem nepreklicno zaključile dobo drugačnih zaščitnih znamk:

„Tovarniške trgovine so za amaterske urbane arheologe neka posebna strast. Ponavadi so v nezanimivem, na pol zapuščenem krilu tovarne, urejene so kot malo boljše skladišče, z njimi dolga leta upravlja ista oseba, pogosto je to nekdo v karirasti srajci in modri halji. Obiskujejo jih zaposleni v tovarni, okoliški prebivalci, odvisneži od izdelkov, ki so naprodaj, in čudaki. Vsekakor tovarniške trgovine gostijo obiskovalce, ki so popolnoma pripadni. V teh trgovinah je vonj po turški kavi nekaj običajnega. Izdelki, ki so na prodaj, so praviloma poceni in imajo pogosto tudi napake. Prodajajo jih tudi na kile, če jih je mogoče stehtati.“

Dvema dimenzijama vizualnih komunikacij je za vedno dodala tretjo, podprto z vsebinami in koncepti. Danes se ukvarja z ustvarjanjem na področju kulture, izobraževanja in znanosti v svojem studiu, ter pomaga soustvarjati sodobne prostore in dogodke. Tanja Radež oblikuje knjige in tipografije, rokovnike, ilustracije, znake/logotipe, zahvale, pohvale, priznanja, nagrade, šolska spričevala, celostne podobe za umetniške dogodke, ambiente, oblačila in drugo – vse, kar ljudje dnevno uporabljamo, na kar se navadimo in tudi čustveno navežemo.

Ustvarja za različne naročnike, vendar je nekaterim zvesta že dolgo. V njeno še neizdani pregledni knjigi najdemo Zavod Bunker (festival Mladi levi, Mladibor), Mestno občino Ljubljana (Župančičeva nagrada), Gledališče Kranj, Ministrstvo za javno upravo, Plesni teater Ljubljana, Društvo za sodobni ples (festival Gibanica), Staro mestno elektrarno, festival Rdeči revirji v Hrastniku, Pionirski dom Ljubljana, Fičo balet (festival Pleskavica), festival Svetlobna gverila, kavarne (LP – ZRC SAZU, Nostalgija, Zlati zob), različna podjetja, knjižne zbirke Kiosk in Prvenci, vsakoletne spremljevalne projekte k festivalu Mladi levi, na primer Moja bivša majica (recikliranje 1000 majic), Vrt mimo grede, Moja ulica ... ter ne nazadnje so-avtorske projekte, kot so rokovniki z Zoro Stančič, Fragmenti naše in vaše mladosti, zbirka unikatnih krožnikov za Sarajevo Film Fest in drugi.

„Kot velika ljubiteljica knjig se nikoli ne sprašujem, ali digitalna knjiga ogroža papirnato. Odprtih rok sprejemam vse oblike knjige kot take. Knjiga je zgodba, slika, črka, beseda, stavek, vsebina, tipografija in ne zgolj papir ali zaslon.“

Pričujoča razstava poskuša zbrati, brati in prikazati zbirke, ki zrcalijo izgubljeno, odprašeno, estetike-humorja-in-ljubezni polno kulturno dobo. Tudi njena dela so skozi leta postala zbirke – kar 18 rokovnikov ali 14 podob za festival Mladi levi.

Posebej za to razstavo je nastala serija plakatov z naslovom *Samouresničljive prerokbe*, ki na sproščen način neobremenjeno predstavljajo slogane in parole, ki zaznamujejo njeno življenje.

Kuratorica: Aleksandra Kostič

Vljudno vabljeni! Vstopnine ni.

Razstava je na ogled od 11. maja do 3. junija 2012
KiBela / KIBLA Maribor

KiBela, prostor za umetnost, je odprta vsak delovnik in ob sobotah od 9. do 22. ure, v nedeljo zaprto.

Podpora: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Mestna občina Maribor, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo v okviru OP IPA SI-HR 2007–2013, Urad za mladino in EU agencije (EACEA, Program Kultura, Leonardo da Vinci, Mladi v akciji, Bruselj).